

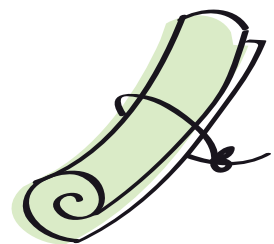
Anne Frank Youth Network Priručnik

A+

*Kako je divno da nitko ne mora čekati ni trenutka
da bi počeo svijet činiti boljim!*

Anne Frank, 26. ožujka 1944.

1	Dragi čitatelju!	2
2	The Anne Frank Youth Network	3
3	O Priručniku	4
4	UČI o Anni Frank - o prošlosti i sadašnjosti	5 - 17
a	Anne Frank - povijest za sadašnjost	5 - 6
b	Zašto moramo učiti o Anni Frank?	7 - 8
c	Kako možemo ispričati Anninu priču?	9 - 13
d	Povezivanje prošlosti i sadašnjosti	14
e	Različite uloge	15-17
5	PLANIRAJ	18 - 25
a	Osmisli svoju ideju	18 - 21
b	Odaberi aktivnost i razmisli o ciljevima	22
c	Sažetak	23 - 24
d	Sastavi svoj plan rada!	25
6	PRIPREMI	26 - 29
	Izgradi vještine prezentiranja i komunikacije	26
a	Upoznaj svoju publiku	26
b	Prenesi svoju ideju u kratkome vremenskom roku	27
c	Pripremi svoju prezentaciju	28
d	Pripremi nacrt radionice	29
7	PODUČI o Anni Frank, prošlosti i sadašnjosti	30 - 46
a	Struktura radionice	30
b	Aktivnosti u učionici	31 - 46
8	RAZMISLI	47 - 50
a	Evaluacija aktivnosti i izvještaj	47- 49
b	Pravila ophođenja i etički kodeks	50
9	Pojmovnik	51 - 55
10	Priznanja i zahvale	56 - 59

1 Dragi čitatelju!

Dobro došao u Priručnik Anne Frank! To što si stigao dovde znači da si već počeo svoje putovanje s Annom. U kontakt s njom došao si kao vršnjački vodič na putujućoj izložbi, kao sudionik radionice ili programa za mlade koje je organizirala Kuća Anne Frank ili neka od njenih partnerskih organizacija.

Ovo je tvoja prilika da budeš dio međunarodne mreže mladih ljudi inspiriranih Annom Frank koji su u svojim zajednicama organizirali aktivnosti za borbu protiv diskriminacije, rasizma i antisemitizma.

Kako vjerujemo u vas i vašu sposobnost utjecanja na društvo u kojem živimo, napravili smo ovaj priručnik da vam pomogne širiti ideale i poruku Anne Frank vašim vršnjacima.

Tu možeš naučiti više o Anni Frank, razdoblju povijesti u kojem je živjela i njenoj važnosti za današnji svijet. Baš ti možeš igrati ključnu ulogu u ovom procesu obrazujući svoje vršnjake.

Budi dio ove inicijative i postani promjena koju želiš vidjeti u svijetu!

Veličina čovjeka ne leži u bogatstvu i moći, nego u karakteru i dobroti. Ljudi su samo ljudi, svi imaju mane i nedostatke, ali svi se rodimo dobri.
Dnevnik Anne Frank

Anne Frank, svibanj 1942.

2 The Anne Frank Youth Network

Anne Frank Youth Network međunarodna je mreža predanih mladih ljudi starih od šesnaest do dvadeset i dvije godine koji, inspirirani Dnevnikom Anne Frank i njenom životnom pričom, žele doprinijeti obrazovnim aktivnostima Kuće Anne Frank. Projekti se uglavnom bave životnom pričom Anne Frank i njenom ulogom u životima mladih danas.

Jeste li znali da:

- **33 500** vršnjačkih edukatora iz četrdeset država volontira kao vođiči putujuće izložbe i sudionici su na radionicama u organizaciji Kuće Anne Frank
- u zadnjih je deset godina na obrazovnim projektima koje su organizirali Kuća Anne Frank i njene partnerske organizacije sudjelovalo **1 500 000** korisnika

Misija Kuće Anne Frank

Kuća Anne Frank nezavisna je organizacija osnovana 1957. koja je posvećena očuvanju mjesta na kojemu se Anne Frank skrivala tijekom Drugog svjetskog rata i gdje je pisala svoj dnevnik. Organizacija širi Anninu životnu priču po cijelom svijetu kako bi podigla osviještenost o opasnostima antisemitizma, rasizma i diskriminacije te važnostima slobode, jednakih prava i demokracije.

3 O priručniku

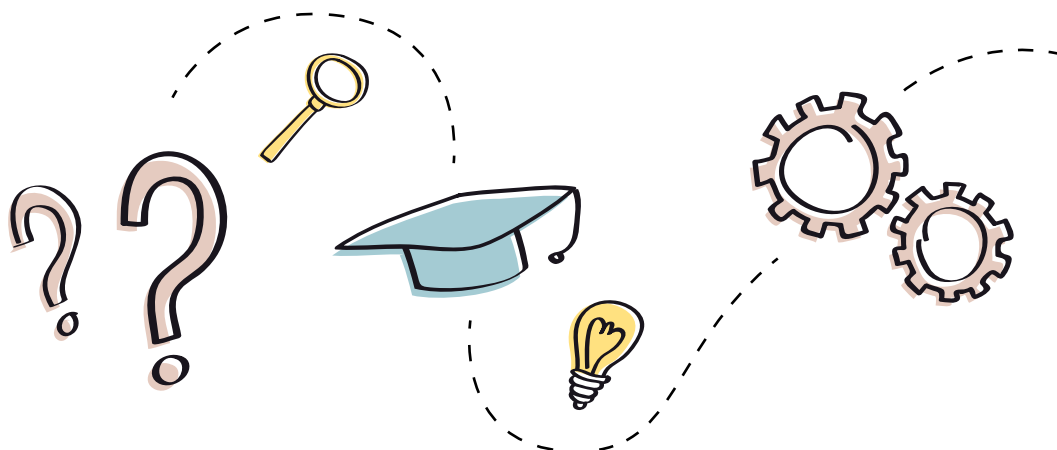
Priručnik sadrži informacije o životu Anne Frank te neke od najuspješnijih obrazovnih aktivnosti za mlade između 13 i 18 godina.

Podijeljen je u 5 dijelova - UČI, PLANIRAJ, PRIPREMI, PODUČI i RAZMISLI – koji pokrivaju različite korake u organizaciji aktivnosti koje ti možeš organizirati.

Korištenjem ovog priručnika steći ćeš više samopouzdanja u radu s polaznicima i prenošenju svoga znanja. Svaki dio sadrži izvore koji će ti pomoći razumjeti određene sadržaje.

Alati koje ćeš dobiti koristeći ovaj priručnik, provest će te cijelim tijekom projekta - od ideje do vrednovanja. Pokazat će ti, korak po korak, kako pripremiti, organizirati i vrednovati svoj projekt.

4 UČI	Uči o Anni Frank i povijesti njena vremena, stereotipima, predrasudama i diskriminaciji.
5 PLANIRAJ	Planiraj svoju edukacijsku aktivnost: što želiš organizirati, kada, kako i s kime? Razmisli i o poteškoćama na koje možeš naići.
6 PRIPREMI	Nauči kako pripremiti i provesti projekt.
7 PODUČI	Provedi svoju aktivnost najuspješnije što možeš.
8 RAZMISLI	Odmakni se od projekta kako bi mogao sagledati njegove dobre i loše strane te svoje dojmove podijeliti s Anne Frank Youth Networkom.

4 UČI

a Anne Frank, povijest za sadašnjost

U srpnju 1942. godine trinaestogodišnja Anne Frank počela se skrivati s roditeljima i sestrom Margot kako bi pobjegla od nacista i njihovih suradnika koji su progonili Židove. Skrivali su se više od dvije godine u produžetku zgrade u kojoj je bila smještena tvrtka Otte Franka - taj je dio kuće kasnije postao poznat kao tajno sklonište. Anne je pisala dnevnik gotovo svaki dan dok ljudi iz skrovišta nisu izdani i uhićeni te deportirani u tranzitni logor Westerbork, a kasnije i u Auschwitz. Anne umire u koncentracijskom logoru Bergen-Belsenu u veljači 1945., dva mjeseca prije oslobođenja. Iz njezina dnevnika možemo vidjeti kako se nosila sa stalnim strahom i ljutnjom, što joj je pružalo utjehu, ali i donosilo radost. Nakon rata njezin je otac Otto Frank izrazio iznenađenje zbog dubokoumnih misli koje je Anne u dnevnik zapisala, a njezine je riječi jedva prepoznao kao riječi svoje kćeri.

Tijekom Drugoga svjetskog rata ubijeno je šest milijuna Židova te veliki broj nevinih ljudi drugih nacionalnosti i društvenih skupina poput Roma i Sinta, osoba s poteškoćama u razvoju, političkih protivnika nacista, Jehovinih svjedoka i homoseksualaca.

Osobne priče žrtava pružaju nam individualnu perspektivu. Osobne priče, baš kao i Annina, pomažu djeci i mladima povezati se s prošalošću.

Ako želiš naučiti više o povijesti, posjeti Izvor 1!

Dnevnik je bio poklon za Annin trinaesti rođendan.

“Naučiti više o životu Anne Frank daje nam mogućnost da proširimo njene ideale. Tek kada su ljudi zainteresirani za holokaust i ulažu trud da nauče više o njemu, može se razviti globalna svijest.”

Anne Frank Youth Network

Tajno sklonište objavljeno je 25. lipnja 1947. Naslovnicu je oblikovao Helmut Salden, a ona prikazuje sunce koje nestaje iza oblaka. Dnevnik je preveden na više od 70 jezika.

4 UČI

a Anne Frank, povijest za sadašnjost

Ako želiš naučiti više o povijesti, posjeti Izvor 1!

Anne Frank samo je jedna od preko milijun i pol židovske djece ubijene u holokaustu. Njena je priča postala vrlo poznata zbog dnevnika koji je vodila. Bilježnicu je sačuvala jedna od pomagačica osobama u skloništu, Miep Gies, a nakon rata ga je objavio njen otac Otto Frank. Anninom pričom iznosimo sudbine mnogih i obrazovanju dajemo novu dimenziju - olakšavamo mladima da se poistovjete s prošlošću.

Anne Frank Vodič pomoći će ti saznati što je tvoja država prošla za vrijeme Drugoga svjetskog rata i holokausta, a u njemu ćeš pronaći i priče drugih osoba.

Ako želiš naučiti više o povijesti, posjeti annefrankguide.net

Postoje li mladi pisci, poput Anne, u tvojoj blizini koji pišu, objavljuju tekstove, vode blog o društvenim pitanjima i problemima? Pomozi nam da saznamo i njihove priče!

.....

.....

.....

.....

4 UČI

b Zašto moramo učiti o Anni Frank?

“Važno je nastaviti širiti poruku koju nam je Anne ostavila i pomagati ljudima kojima je pomoć potrebna.”
Anne Frank Youth Network

Odlučio si koristiti ovaj priručnik i povezati se s Kućom Anne Frank. Na tvom putovanju vjerojatno će te netko pitati ZAŠTO to radiš? ZAŠTO si zainteresiran za ovu priču? Koji razlozi za to mogu postojati? Ti možeš dati najbolji odgovor na ova pitanja jer znaš što te motivira. Ispričaj svoju priču!
U ovome dijelu pomoći ćemo ti s nekoliko dodatnih odgovora.

Kada druge upoznajem sa sudbinom Anne Frank...

1. Proširujem sjećanje o Anni na novu generaciju.
2. Bavim se pričama o milijun i pol židovske djece ubijene u Drugome svjetskom ratu. Annina priča jedna je od njih.
3. Podučavam svoje vršnjake o povijesnom kontekstu holokausta i Drugoga svjetskog rata.
4. Imam pristup fascinantnim, autentičnim materijalima kao što su povijesne slike, mjesta sjećanja i Annin dnevnik.
5. Pokazujem drugima do čega diskriminacija u svojim najtežim oblicima može dovesti.
6. Raspravljam o nedoumicama i izborima ljudi iz tog vremena kako bih pomogao sudionicima radionice da oblikuje svoje mišljenje.
7. Predstavljanjem odvojenih uloga - žrtava, počinitelja, pomagača i promatrača - olakšavam im analizu prošlosti i sadašnjosti.
8. Pomažem vršnjacima shvatiti koliko je povijest složena i višedimenzionalna.
9. Pomažem drugima da povežu prošlost sa sadašnjošću i raspravljaju o predrasudama i diskriminaciji u današnjem društvu (tvoji vršnjaci mogu sami odlučivati o problemima identiteta, vrijednosti i razmisliti o vlastitoj odgovornosti).
10. Dajem glas i ime milijunima drugih priča o diskriminaciji. Annina priča nam pokazuje kako žrtve nisu krive za diskriminaciju koju doživljavaju.

4 UČI

b Zašto moramo učiti o sudbini Anne Frank?

Koji su tvoji osobni razlozi za proučavanje sudbine Anne Frank?

.....

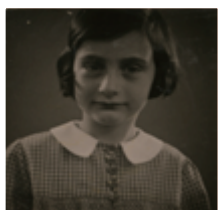
.....

.....

.....

.....

.....

Anne, 1935. - 1942.

4 UČI

c Kako možemo ispričati Anninu priču? Pričanje priče

Ako kao dio svoje aktivnosti želiš ispričati Anninu priču ili naučiti više o njoj, možeš koristiti niz vježbi koje su osmišljene da ti u tome pomognu. U nastavku ćeš naći početne točke ove posebne priče.

Prođi sljedećim sadržajem korak po korak i odaberi jednu od tema. Sretno!

Odaberi temu s popisa:

1 Priča o DISKRIMINACIJI u Anninu životu

Za svoj 13. rođendan Anne je dobila dnevnik. Do toga je trenutka rat u Nizozemskoj trajao gotovo dvije godine. Anne opisuje kako su antisemitski zakoni utjecali na njen život.

→ Za više informacija pročitaj Dnevnik Anne Frank (ulomak napisan u subotu, 20. lipnja 1942.).

2 Priča o POZIVU koji je dobila Annina sestra Margot i kako su se počeli skrivati.

Margot Frank primila je poziv da se prijavi u radni logor. U tajnom skrovištu Anne opisuje taj događaj u detalje.

→ Za više informacija pročitaj Dnevnik Anne Frank (ulomke napisane 8., 9., 10. i 11. srpnja 1942.). Odaberi ulomak na kojem ćeš temeljiti svoju priču.

3 Priča o svakodnevnici ukućana tajnog skrovišta i o Anninoj glavnoj zabavi: pisanju.

Anne dijeli sobu s Fritzom Pfefferom, ponekad se prepiru oko upotrebe radnog stola u sobi i Anne o tome piše u svom dnevniku.

→ Za više informacija pročitaj Dnevnik Anne Frank (ulomak napisan 13. srpnja 1943.).

4 UČI

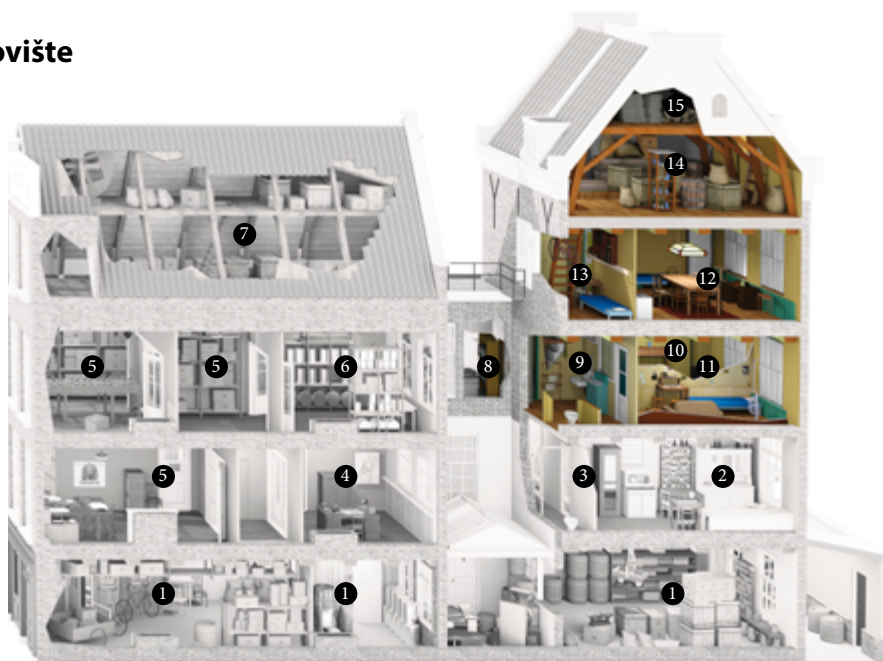
c Kako možemo ispričati Anninu priču? Pričanje priče

4 Priča o UHIĆENJU ukućana.

Uhićeno je osam ljudi koji su se skrivali u tajnom skrovištu. Nemaju vremena za pakiranje i Annin dnevnik ostaje u tajnom skrovištu.

→ Koristi informacije sa sljedeće stranice.

Skrovište

Tvrтка

- ① Skladište
- ② Kuhinja
- ③ Vrata Ottova ureda
- ④ Ured Viktora Kuglera
- ⑤ Ured Johannesa Kleimana, Miep Gies i Bep Voskuijl
- ⑥ Ostava
- ⑦ Tavan
- ⑧ Pomični ormar (ulaz u tajno skrovište)

Tajno skrovište

- ⑨ Kupaonica
- ⑩ Soba Otta, Edith i Margot Frank
- ⑪ Soba koju dijele Anne Frank i Fritz Pfeffer
- ⑫ Zajednička dnevna soba i blagavaonica, spavaća soba Hermanna i Auguste van Pels
- ⑬ Soba Petera van Pelsa
- ⑭ Tavan
- ⑮ Potkrovlje

4 UČI

c Kako možemo ispričati Anninu priču? Pričanje priče

Uhićenje

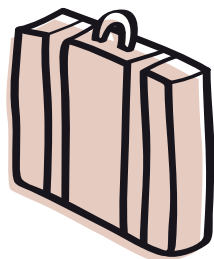
Radnja se odvija toplog i sunčanog 4. kolovoza 1944. Ujutro su u stožeru Sicherheitsdiensta (SD) u Amsterdamu primili telefonsku dojavu. Zapovjednik SS-a Karl Silberbauer dobio je zapovijed da ode na adresu Prinsengracht 263. Na prvome katu zaposlenici tvrtke obavljaju uobičajene poslove u trenutku kada se naglo otvaraju vrata. Prema svjedočenju Miep Gies: "Kroz vrata je ušao čovjek niža rasta, uperio pištolj u mene i rekao: 'Sjedi i ne miči se.'" Victor Kugler, koji je radio u susjednoj sobi, čuo je buku i otišao provjeriti što se događa: "Vidio sam četiri policajca od kojih je jedan bio u uniformi Gestapa." Jedan od policajaca uperio je pištolj u Viktora i naredio mu da mu pokaže put. Otišli su do police za knjige i otvorili je. S uperenim pištoljima policajci ulaze u tajno skrovište.

Iznenadjeni

Ljudi u tajnome skrovištu potpuno su iznenađeni uhićenjem. Posljednje dvije godine živjeli su u stalnom strahu da će ih naći. Otto Frank je nakon rata ispričao: "Bilo je oko 10:30 i bio sam na gornjemu katu kod obitelji Van Pels, u Peterovoj sobi. Pomagao sam mu sa školskim zadacima. Netko je iznenada potrčao uz stepenice, vrata su se otvorila i čovjek je stajao ispred nas s pištoljem u ruci. Svi su se okupili dolje, moja supruga, djeca i obitelj Van Pels stajali su s podignutim rukama." Nakon toga u sobu su uveli Fritza Pfeffera.

Vrijedni predmeti

Stanovnici tajnoga skrovišta morali su predati sve vrijednosti koje posjeduju. Silberbauer je zgrabio Ottovu aktovku koja je sadržavala Annin dnevnik i protresao je kako bi našao skrivene vrijednosti. Listovi Annina dnevnika rasuli su se po podu. Otto Frank: "Onda je rekao: 'Spremite se. Imate pet minuta da se vratite.'" Odvedeni su u policijskom kombiju s muškarcima koji su im pomagali - Viktorom Kuglerom i Johannesom Kleimanom.

4 UČI

c Kako možemo ispričati Anninu priču? Pričanje priče

Pročitaj materijale iz izvora.

Pročitaj materijale na 9. i 10. str. za temu koju si odabrao i zapiši
što ćeš koristiti u svojoj priči!

.....

.....

.....

.....

.....

Što se nadaš postići?

Što želiš postići pričom o Anni Frank?

.....

.....

Miep Gies
1909. – 2010.

Jan Gies
1905. – 1993.

Bep Voskuijl
1919. – 1983.

Victor Kugler
1900. – 1981.

Johannes Kleiman
1896. – 1959.

4 UČI

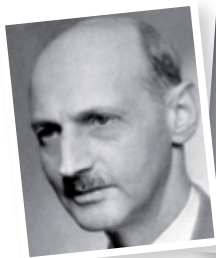
c Kako možemo ispričati Anninu priču? Pričanje priče

Vježbaj čitanje priče

Prije čitanja pročitaj ove prijedloge.

- Odaberi važan trenutak o kojem ćeš pričati i pripremi detalje. Dnevnik Anne Frank odličan je izvor.
- Odaberi jednog od likova iz skrovišta. To ne mora biti Anne Frank. Možeš ispričati priču iz perspektive njenih roditelja, sestre ili nekoga od pomagača poput Miep Gies.
- Odaberi mjesto i vrijeme radnje. Kada i gdje se priča odvija?
- Predmet ili fotografija mogli bi ti pomoći u pričanju.
- U kojoj mjeri želiš da je priča osobna? Možeš pričati o svojoj obiteljskoj povijesti, o okolini škole ili o upoznavanju nekoga tko je preživio rat.
- Imaju li koncentracijski logori ulogu u tvojoj priči? Učenici često žele čuti više o njima, ali budi oprezan s detaljima. Nema potrebe za užasavajućim detaljima jer je moguće da će oni uzrujati dio učenika.
- Kako tvoja priča završava? Anne je umrla, ali to nije razlog da ne pružiš nadu svojoj skupini. Možeš završiti priču sa sudbinom Annina oca Otta Franka koji je preživio rat i objavio dnevnik svoje kćeri.

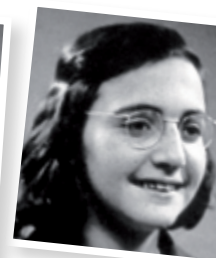
Obitelj Frank

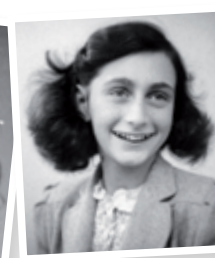
Otto Frank
1889. – 1980.

Edith Frank
1900. – 1945.

Margot Frank
1926. – 1945.

Anne Frank
1929. – 1945.

Auguste van Pels
1900. – 1945.

Hermann van Pels
1900. – 1945.

Peter van Pels
1926. – 1945.

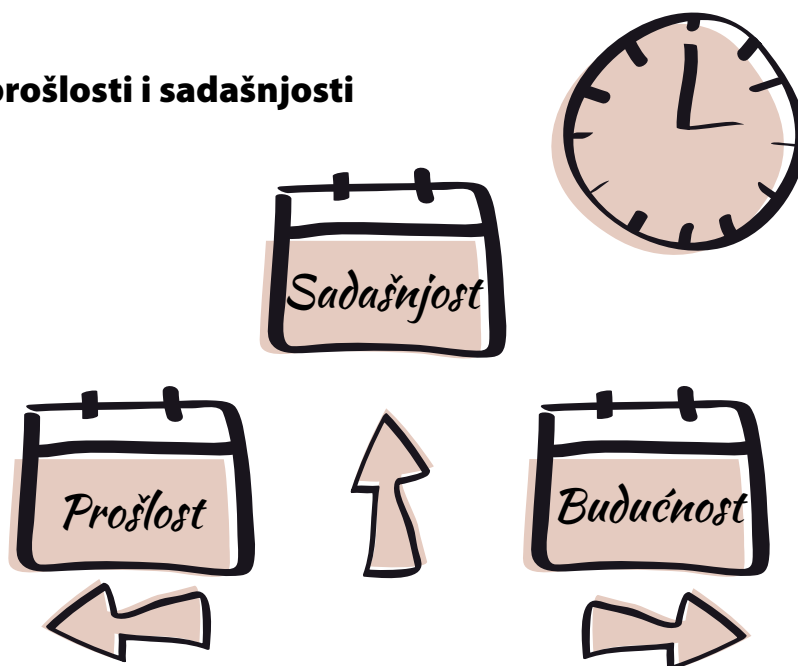
Pfeffer

Fritz Pfeffer
1889. – 1944.

Obitelj Van Pels

d Povezivanje prošlosti i sadašnjosti

“Annina povijest je u potpunosti povezana sa sadašnjošću. U današnjem svijetu postoji previše diskriminacije. O tome smo pričali zadnja dva tjedna na konferenciji za mlade. U mojoj su državi diskriminirani Židovi, muslimani, izbjeglice i još neke društvene skupine. Kao da nitko još nije naučio živjeti sa svojim vršnjacima.”

Anne Frank Youth Network

“Znam što želim i imam cilj i mišljenje. Imam vjeru i ljubav. Dajte mi da budem što jesam i bit ću zadovoljna...”

Anne Frank

Anne Frank jedna je od milijun i pol židovske djece koju su tijekom Drugoga svjetskog rata ubili nacisti. Zbog svog je podrijetla Anne živjela samo 15 godina. Mi živimo u drugom vremenu i razlike su ogromne, no neovisno o tome mnogi su i dalje diskriminirani zbog onoga što jesu ili kako izgledaju. Ljudi i dalje isključuju druge zbog različitosti. Diskriminacija je i dalje svakodnevna pojava u cijelom svijetu. Zašto su ljudi diskriminirani? Zašto samo ne možemo postojati, a da ne sputavamo druge? Nismo li svi rođeni jednaki?

e Različite uloge

“Moramo održati uspomenu živom, živjeti promjenu koju želimo vidjeti, a ne ostati promatrači.”

Anne Frank Youth Network

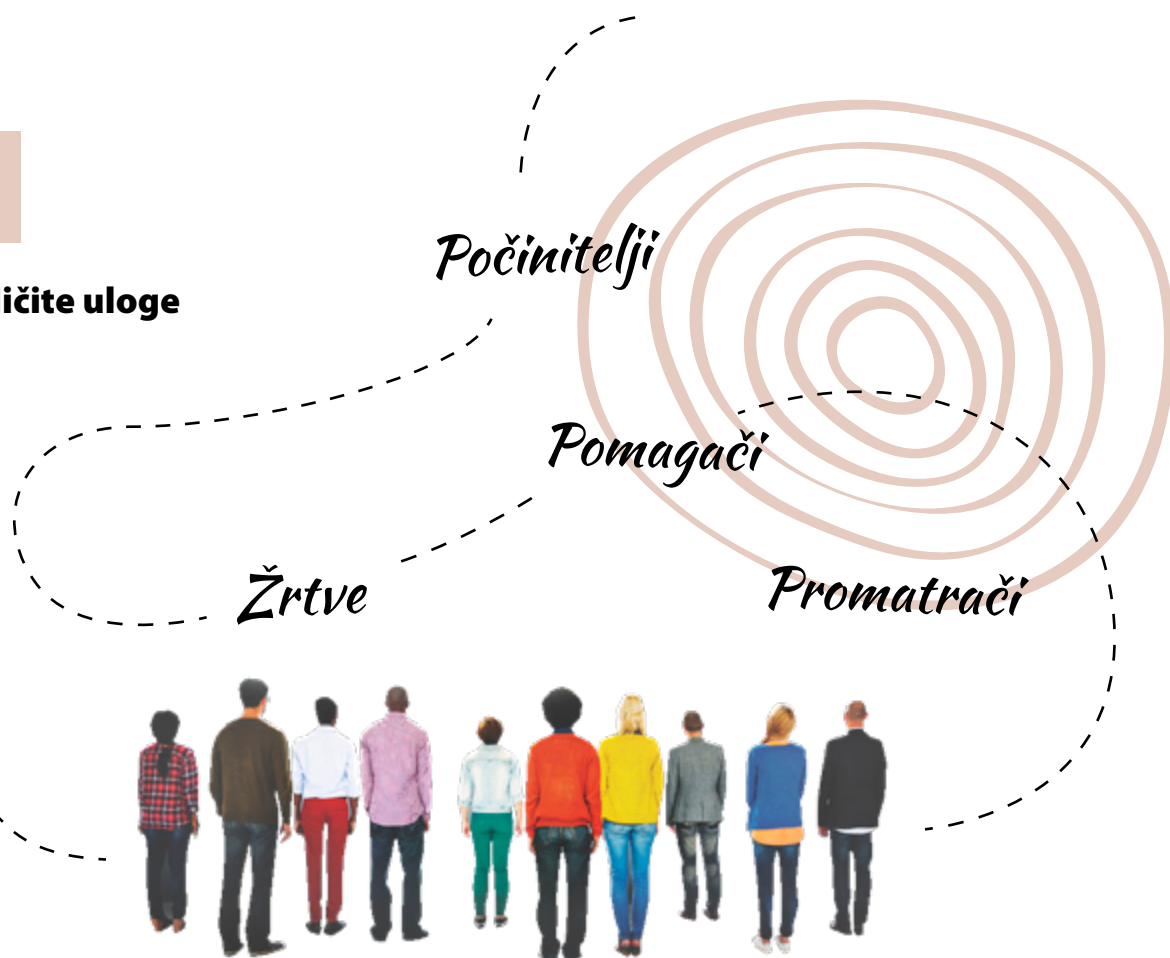
Kako bi pomogao svojim vršnjacima u razumijevanju konteksta holokausta, važno im je pokazati da društveni razvoj kakvog znamo nije neizbježan proces, nego skup posljedica i odluka koje su donijeli pojedinci. Važno je razumjeti da odluke jednoga pojedinca mogu utjecati na živote mnogih. Važna sastavnica edukacije je pokazati glavne aktere u političkim i društvenim okolnostima njihova vremena. Povezivanjem imena s povijesnim okolnostima možemo olakšati povezivanje sa žrtvama i povećati razumijevanje učenika.

Uvođenjem četiriju različitih kategorija (počinitelji, žrtve, promatrači i pomagači) olakšavamo objašnjavanje složenoga koncepta kao što je holokaust.

Mladi često misle da povijest holokausta i Drugoga svjetskog rata može biti objašnjena kategoriziranjem ljudi na dobre i zle. Zli su počinitelji: nacisti, njemački okupatori i suradnici. Dobri su ljudi koji su se pobunili i pomogli drugima pružajući im skrovište ili hranu. Kako možeš objasniti da ova podjela ne odgovara složenim povijesnim zbivanjima?

4 UČI

e Različite uloge

Ljudi mogu biti svrstani u sljedeće kategorije s obzirom na ulogu koju su preuzeli:

- Žrtve
- Počinitelji
- Pomagači
- Promatrači

Za vrijeme Drugoga svjetskog rata Nizozemska je imala oko 9 milijuna stanovnika. Mnogi od njih pripadali su kategoriji promatrača. Oko 5 % stanovništva aktivno je surađivalo s nacistima. Otprilike isti postotak sudjelovao je u pokretu otpora. Mladi su sposobni prepoznati specifične uloge u toj situaciji. Ako se usredotočiš na raspravu o ulogama, sudionici radionice lakše će raspravljati o motivima koji pokreću ljude.

Ove uloge nisu fiksne jer se ljudi mijenjaju. Razgovorom o ovim ulogama možeš raspravljati o temama kao što su odgovornost i sloboda izbora. Pomagač, promatrač i počinitelj često imaju veću slobodu izbora od žrtve.

Ova se tema može iskoristiti i u raspravi o današnjim događajima vezanima za predrasude i diskriminaciju.

4 UČI

e Različite uloge

1. Razmišljaj o svakodnevnim događajima u kojima se pojavljuju ove četiri uloge. Primjerice, u svom sportskom klubu ili na školskome igralištu. Možeš dati i primjer iz vlastita života u kojem si zauzeo jednu od ovih uloga..

.....

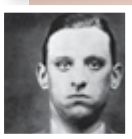
.....

.....

.....

.....

2. Ove uloge mogu biti primijenjene i na Annin život. Razvrstaj osobe koje Anne spominje u dnevniku. Tko je igrao koju ulogu? Možeš naći više informacija na [Lenti vremena života Anne Frank u Izvorima](#).

.....

.....

.....

.....

.....

5 PLANIRAJ

a Osmisli svoju ideju

Anne Frank youth network

“Anne je nadahnuće svima koji istupaju iz mase i zauzimaju se za svoje mišljenje - čak i kada to nije lako. Kada se upoznaš s Anninom pričom i razdobljem u kojem je živjela, dobiješ volju za poboljšanjem svijeta u kojem živimo i onda kada se to na prvi pogled ne čini jednostavnim. Ako je čak i ona, u situaciji u kojoj je bila, imala želju promijeniti svijet, koji je naš izgovor da je nemamo?” Anne Frank Youth Network

Vrijeme je da se opet posvetimo tebi. Razmisli o svojim snovima i idealima koje bi volio ostvariti u svijetu koji te okružuje. Što bi volio promijeniti u svojoj lokalnoj zajednici, a što u međunarodnom okruženju? Ova pitanja zahtijevaju puno razmišljanja, a ponekad i savjete bliskih osoba. U ovom ćeš dijelu priručnika razviti svoju ideju u projektni plan. Ne brini, mi ćemo te voditi korak po korak!

Ovdje možeš pronaći niz pomagala koja će ti pomoći osmisliti svoj projekt. Postoje razne aktivnosti na kojima se on može temeljiti kao što su projekcija filma o Anni Frank, organizacija radionice o diskriminaciji i predrasudama, a možeš organizirati i kampanju u lokalnoj zajednici. Primjeri takvih projekata nalaze se u Izvoru 21, ali nemoj dopustiti da te ti prijedlozi ograničavaju.

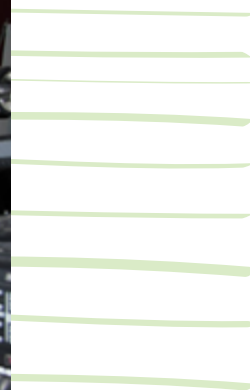
Prvi je korak imati **viziju** o dugoročnoj promjeni koju želiš ostvariti svojim projektom. Nakon toga trebaš opisati svoje ciljeve. **Ciljevi** su često praktični i opipljivi te služe kao pomoć (svojevrsan putokaz) u planiranju aktivnosti.

5 PLANIRAJ

a Osmisli svoju ideju

Dori i Simon predstavljaju svoj projekt: izložbu u Tiszafuredu, Republika Mađarska

2. Anne je imala mnogo snova za sebe i za svijet. Što u tebi budi strast?

.....

.....

.....

“Moramo učiti djecu i mlade o toleranciji i komunikaciji između ljudi raznih društvenih pozadina. Kod mladih moramo poticati otvorenost uma prema različitostima svih vrsta.” Alexandra, Rumunjska, Anne Frank Youth Network

5 PLANIRAJ

a Osmisli svoju ideju

“Projekt provodim za one koji su diskriminirani zbog bilo kojeg razloga i sve koji su ikada iskusili diskriminaciju, za sve one koji su se osjećali kao da nitko nije na njihovoj strani. Postoje ljudi koji toleriraju i prihvaćaju druge, ali ne čine ništa kako bi se svakodnevno zauzeli za njih.” Marina, Republika Hrvatska, Anne Frank Youth Network

3. Koji pozitivni trendovi već postoje u tvojoj zajednici, a bave se problemima o kojima razmišljaš? Razmišljaj lokalno.

.....

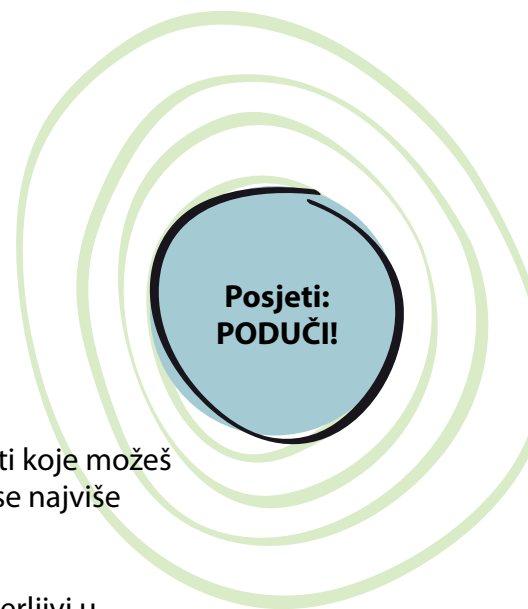
.....

.....

“Provodimo svoj projekt kako bismo ispričale Anninu priču i povezali njezino iskustvo sa svojom svakodnevnicom, ali i budućnošću.” Rebecca i Valentina, Republika Italija, Anne Frank Youth Network

“Svrha je našega projekta povezivanje mladih s pričom Anne Frank i njihovo razumijevanje kako je povijest važna za njih. Također, želimo osvijestiti postojanje diskriminatornih postupaka unutar njihovih zajednica.” Christina, Kraljevina Danska, Anne Frank Youth Network

5 PLANIRAJ

b Odaberi aktivnost i razmisli o ciljevima

Ako posjetiš dio priručnika PODUČI, pronaći ćeš razne aktivnosti koje možeš provoditi sa svojim vršnjacima. Odaberi dvije aktivnosti koje ti se najviše sviđaju.

Ne zaboravi da ciljevi uvijek trebaju biti ostvarivi, specifični i mjerljivi u vremenu. Također, potrebno je definirati ciljanu skupinu, uključujući i broj sudionika.

U [Izvoru 21](#) možeš pronaći primjere projekata.

5 PLANIRAJ

c Sažetak

Vrijeme za
planiranje

Primjer ideje:

“Želimo da mladi u našem gradu budu svjesni problema u svijetu koji su vezani za zaštitu ljudskih prava. Trebali bi znati da su oni ti koji mogu te probleme riješiti i da postoje organizacije i projekti kojima se mogu pridružiti ili ih čak osnovati i pokrenuti.” Elena i Elena, Ruska Federacija

“Voljela bih da adolescenti shvate na koje probleme društvo nailazi u području diskriminacije, rasizma, antisemitizma, nejednakosti... Mislim da možemo reagirati na probleme tek kada smo ih svjesni. Iako je akcija koju možemo poduzeti često mala, uvijek trebamo početi od nečega.” Yael, Kraljevina Belgija

Moja ideja:

.....

.....

.....

.....

.....

5 PLANIRAJ

c Sažetak

Primjer cilja:

“Voljela bih pričati o Anninoj priči i usredotočiti se na njeno značenje danas. Drugim riječima, voljela bih povezati Anninu priču sa suvremenim problemima. Što nas njena priča može podučiti o našim društvima?” Yael, Kraljevina Belgija

Moj cilj:

.....

.....

.....

Primjer ciljane skupine:

20 učenika srednje škole

Moja ciljana skupina:

.....

.....

Primjer odabrane aktivnosti:

Projekcija dokumentarnog filma Kratki život Anne Frank, iznošenje dojmova o citatima iz dnevnika i današnjem društvu kao dio projektnog tjedna u mojoj školi.

Moja odabrana aktivnost:

.....

.....

.....

5 PLANIRAJ

d Sastavi svoj plan rada!

“Rad na projektu Children in War pružio je Eli i meni nov pogled na slabo razumijevanje rata koje imamo kao ljudi. To nas je potaknulo da obrazujemo djecu i upoznamo ih s osnovama ljudskih prava, jednakosti i mira. Razgovorima s njima o sadašnjim i prošlim ratovima, ljudskim pravima i ostalim povezanim temama probali smo proširiti njihovo razumijevanje svijeta.” Franjo, Republika Hrvatska, Anne Frank Youth Network

U ovome dijelu osmislić ćeš svoj plan rada kako bi organizirao aktivnost koju si zamislio u svojoj školi, klubu ili lokalnoj zajednici.

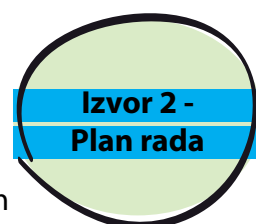
Ovdje ćeš naći obrazac koji će ti pomoći da sastaviš plan rada. Pokušaj ga ispunjavati precizno i pregledno.

Kada si spreman, možeš podijeliti svoj plan s koordinatorom ili partnerskom organizacijom Kuće Anne Frank. Također, možeš pitati profesore ili prijatelje za mišljenje.

Kada se usuglasiš sa svojim koordinatorom oko sadržaja projekta, možeš početi raditi na provedbi. Trebao bi organizirati sastanak tima, kontaktirati škole i učitelje te raditi na svojoj osposobljenosti za ostvarivanje aktivnosti projekta i na materijalima koje ćeš koristiti.

Naći ćeš korisne savjete u poglavljima [PRIPREMI](#) i [PODUČI](#).

Važno je sjetiti se da u ovome nisi sam - sada si dio Anne Frank Youth Networka, što znači da postoje mnogi ljudi kojima se možeš obratiti za savjet i podršku. Ne ustručavaj se obratiti se koordinatorima ili drugim članovima. Popis korisnih kontakata možeš naći u [Izvoru 22](#).

6 PRIPREMI

Pripremi svoju prezentaciju

“Ovo je odlična prilika da predstavim projekte Kuće Anne Frank i da proširimo broj sudionika.”

Anne Frank Youth Network

“Učim kako organizirati događaje i kako s lakoćom komunicirati s autoritetima. Shvaćam da postoji veliki broj ljudi koji se bave društvenim i neprofitnim aktivnostima, a traže podršku.”

Anne Frank Youth Network

Sada kada si napisao plan rada, vrijeme je da se pripremiš za ostvarenje projekta i prezentaciju. U ovome poglavlju naći ćeš savjete o komunikaciji i prezentaciji. Kako bi proveo plan, trebat ćeš podršku raznih ljudi, npr. ravnatelja škole, učitelja i svojih vršnjaka. Kako ćeš im predstaviti svoje ideje? Što ćeš im reći i koju ulogu misliš da trebaju imati u tvojoj aktivnosti?

a Upoznaj svoju publiku

Ključno je napraviti popis ljudi koje ćeš uključiti u aktivnost i što oni trebaju - možeš organizirati sastanak.

Ime i prezime sudionika	Što treba učiniti?	Koja će biti njegova uloga?

6 PRIPREMI

Savjet možeš
pronaći u ovom
video-isječku!

b Prenesi svoju ideju u kratkom vremenskom roku (*elevator pitch*)

Elevator pitch je kratak, uvjerljiv govor koji se koristi da bi se pobudilo zanimanje za djelatnosti tvoje organizacije. Može se koristiti i da bi se razvilo zanimanje za tvoj projekt ili tebe kao pojedinca. Dobar *elevator pitch* ne bi trebao trajati duže od vožnje liftom (20 do 30 sekundi), a tako je dobio svoj naziv u engleskome jeziku.

Govor bi trebao biti zanimljiv, lako pamtljiv i sažet, trebao bi pokazati zašto ste ti i tvoj projekt jedinstveni.

Možeš se baviti sljedećim pitanjima:

Čime se baviš?

.....

.....

Zašto se time baviš?

.....

.....

Koju bi vrstu aktivnosti provodio s učenicima?

.....

.....

Kako si se povezao s Anne Frank Youth Networkom?

.....

.....

Čime se bavi Anne Frank Youth Network?

.....

.....

Što želiš od svojih sugovornika?

.....

.....

6 PRIPREMI

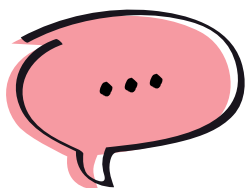
c Pripremi svoju prezentaciju

Pokušaj vježbati predstavljanje svojih ideja pred ogledalom.

Kada odrediš glavne dijelove svoga plana, zapiši sažetak duljine stranice teksta. Vrati se originalnom planu rada, izvadi najvažnije elemente i zapiši ih. Vježbaj prezentaciju s prijateljima i obitelji - možeš ih pitati da preuzmu uloge ljudi s kojima ćeš razgovarati.

Pokušaj vježbati i dužu verziju *elevator pitcha* u trajanju od 5 minuta i koristi to kao podlogu za svoju prezentaciju.

Za više ideja o pripremanju za sastanke i edukacijske aktivnosti zaviri u [Izvor 3](#).

Prouči dio o
pripremanju
za sastanke
i aktivnosti
(Izvor 3)

6 PRIPREMI

d Pripremi nacrt radionice

Kako bi bio spreman za radionice, najbolje je napisati nacrt koji će ti pomoći u pripremi.

Nacrt ispod ovoga teksta samo je primjer koji možeš prilagoditi svojim potrebama. Svakako uključi što više detalja poput vremenskog trajanja, točnih koraka koje ćeš poduzeti i materijala koje moraš pripremiti.

Ispuni svoj
vlastiti nacrt
radionice -
Izvor 4

Vrijeme	Aktivnost	Opis	Priprema	Odgovorna osoba
8:30	Pripremanje učionice	- provjeriti projektor - postaviti stolce u krug - složiti vremensku lentu	Isprintati materijale za lentu vremena.	
9:00-9:10	Dolazak učenika			
9:10-9:15	Predstavljanje			
9:15-9:20	Uvod	Predstaviti se i iznijeti raspored aktivnosti	Pripremiti nekoliko rečenica o sebi	
		...		
		...		

Kada radiš u skupini, koristi ovaj nacrt i podijeli zadatke. Također, odredi tko će se baviti kojom aktivnošću. Za vrijeme trajanja radionice ili prezentacije možete si pomoći, ali trebaš osigurati svakom članu mogućnost da provede aktivnost na vlastiti, sebi svojstven način.

7 PODUČI

09:23

Podučci o Anni Frank, prošlosti i sadašnjosti

Morgan i Coy provode radionicu o ljudskim pravima u Južnoj Karolini (SAD)

a Struktura radionice

U ovome ćeš dijelu naći primjere edukacijskih aktivnosti koje možeš provoditi sa svojim vršnjacima.

Ti i tvoj tim određujete mjesto održavanja, potrebne materijale, vrijeme održavanja.

Pobrini se da tvoja radionica ima jasan početak, sredinu i kraj. Kada radionica traje duže od 90 minuta, sudionicima omogući stanku.

Uvod	Uvod je važan jer je to prvi kontakt tebe i tvoje skupine. On će odrediti ozračje radionice tako da je važno dobro ga pripremiti iako traje samo nekoliko minuta. Objasni skupini raspored aktivnosti i što očekuješ od njih.
Uhodavanje i upoznavanje	Aktivnosti za uvod i motivaciju skupine pomoći će ti razbiti led, pogotovo ako se sudionici ne poznaju međusobno. Preporučamo ti da, ako imaš vremena, svakako odradiš i jednu od ovih vježbi.
Središnja aktivnost	Ovo je ključna aktivnost zbog koje si i počeo ovu radionicu i koja se bavi Annom Frank, holokaustom ili nekim suvremenim problemom.
Zaključak	Uvijek je važno imati dobar kraj radionice i dobiti evaluaciju skupine. U ovome je priručniku i posebno poglavlje (RAZMISLI) kako bi mogao poslati svoje dojmove Anne Frank Youth Networku.

Pobrini se da imaš dovoljno vremena kako bi polako objasnio vježbe i svakako planiraj dodatno vrijeme za pitanja i evaluaciju.

7 PODUČI

b Aktivnosti u učionici

Većina aktivnosti namijenjena je mladima od 13 do 18 godina. Dobra priprema je pola posla i stoga raspravi svoj plan s profesorom i odaberi aktivnosti za koje misliš da su prikladne. Odaberi svoje omiljene vježbe i uvijek razmišljaj o potrebama i željama sudionika radionice!

Aktivnosti za uvod i motivaciju	Ključne aktivnosti		Evaluacija
	Anne Frank i holokaust	Suvremene teme	
Voćna salata 10 min./str. 32	Kratki život Anne Frank: film 40 min./str. 37-38 Izvor 7	Stajalište 45 min./str. 43-44 Izvor 14	Ručna Evaluacija 10 min./str. 46
Linija 10 min./str. 33	Lenta vremena života Anne Frank 30 min./str. 39-40 Izvori 8 + 16	Djeca u ratu 45 min./str. 45 Izvor 23	
Dvije laži i istina 20 min./str. 34	Svakodnevnica 30 – 45 min./str. 41-42 Izvori 10 + 16		
Igra imena 30 min./str. 35 Izvor 6.2			
Tri osobe i tri predmeta 10 min./str. 36			

Aktivnosti za uvod i motivaciju skupine

Voćna salata

Tema:

Upoznavanje

Cilj:

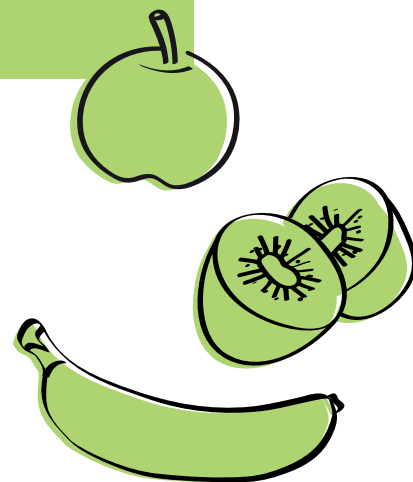
Ova je aktivnost zabavan način za upoznavanje skupine.

Potrebni materijali:

Nisu potrebni dodatni materijali

Opis:

- Svi bi sudionici trebali sjesti u krug. Odaberi 4 ili 5 vrsta voća i dodijeli svakoj osobi iz kruga jednu vrstu. To možeš napraviti tako da im podijeliš papiriće ili samo nabrajaš vrste dok svatko nije član neke skupine.
- Nakon toga odmakni svoju stolicu iz kruga. Stani na sredinu i vikni ime jednog voća - svi sudionici s tom vrstom moraju ustati i zamijeniti stolice. Za to vrijeme osoba u sredini mora pokušati sjesti na jedan od slobodnih stolaca.
- Sudionik koji je sada ostao bez stolca mora napraviti isto. Igra tako ide u krug. Kada netko vikne: "Voćna salata!", svi sudionici moraju zamijeniti stolce.

Moguća promjena: "Svi koji..."

Ovako igra postaje zabavan način da se sudionici bolje upoznaju. Sudionik u sredini razmisli o kategoriji i kaže npr. "Neka zamjene stolce svi koji..."

...imaju kućne ljubimce

...pišu dnevnik

...govore dva jezika

...su živjeli u više od jedne države

Aktivnosti za uvod i motivaciju skupine
Linija**Tema:**

Zagrijavanje

Cilj:

Ova aktivnost pomoći će ti da upoznaš skupinu.

Materijali:

Nisu potrebni dodatni materijali

Opis:

1. Označi zamišljenu liniju na podu i zamoli sudionike da stanu s obje strane. Objasni im da ćeš ih pitati nekoliko pitanja i, kada je odgovor pozitivan, neka istupe na liniju. Vježba se treba izvoditi u tišini. Moguća pitanja su:

Svi koji su...

...iz Đakova (ili nekog drugog grada u kojem je radionica)

...imali problema s ustajanjem ovoga jutra

...počeli dan kavom

...pročitali Dnevnik Anne Frank

...imali svoj dnevnik

...vegetarijanci

...vole sport

...sviraju instrument

...imaju predrasude

...bili zbunjeni kada su svjedočili diskriminaciji

Aktivnosti za uvod i motivaciju skupine
Dvije laži i istina**Tema:**

Upoznavanje.

Cilj:

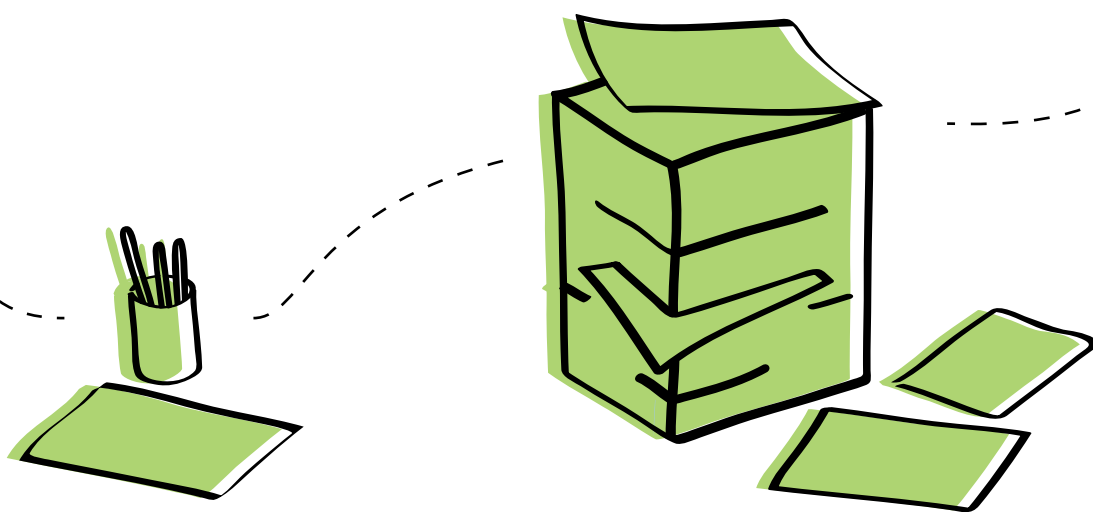
Stvoriti okruženje suradnje i povjerenja tako da međusobno podijelimo činjenice o sebi.

Materijali:

Papiri, pribor za pisanje i vrećica, kutija ili kapa za skupljanje papirića.

Opis:

1. Daj svakome iz skupine papir i olovku. Zamoli ih da napišu dvije istine i jednu laž o sebi. Ostavi skupini pet do sedam minuta za taj zadatak.
2. Zamoli nekoga iz skupine da pročita svoje tri izjave. Skupina mora pogoditi koja je od izjava laž.

Aktivnosti za uvod i motivaciju skupine
Igra imena**Tema:**

Upoznavanje.

Cilj:

Stvoriti okruženje suradnje i povjerenja tako da međusobno podijelimo činjenice o sebi.

Materijali:

Preslike upitnika, pribor za pisanje.

Opis:

Primjer upitnika možeš pronaći u [Izvoru 6.2.](#)

1. Podijeli upitnike sudionicima i zatraži ih da pronađu osobu iz skupine koju ne poznaju i zamole je da im odgovori na pitanja u upitniku. Za ispunjavanje upitnika imaju desetak minuta.
2. Partneri se trebaju međusobno predstaviti ostalim sudionicima koristeći informacije iz upitnika.

Moguće promjene:

Tijekom vježbe umjesto upitnika možeš dati ljudima da ispričaju priču o svome imenu, kako su ga dobili, što im znači...

Ako nemaš dovoljno vremena, možeš ograničiti vrijeme predstavljanja na pola minute.

Svaki sudionik napiše svoje ime i kraj njega simbol s kojim se poistovjećuje. Zatim se svi mogu predstaviti i objasniti zašto su odabrali svoj simbol.

7 PODUČI

 10 min.
do 25 sudionika 0980

Aktivnosti za uvod i motivaciju skupine Tri osobe i tri predmeta

Tema:

Upoznavanje.

Cilj:

Stvoriti okruženje suradnje i povjerenja tako da međusobno podijelimo činjenice o sebi.

Materijali:

Nisu potrebni dodatni materijali.

Opis:

- Podijeli skupinu u tri manje skupine. Možeš to napraviti i pomoću neke vježbe kao što je voćna salata na [stranici 32](#).
- Zatraži od članova skupine da pronađu tri zajedničke stvari i tri stvari koje im nisu zajedničke.

Moguće promjene:

- Mogu objasniti i kako su napravili popis stvari koje su odabrali predstaviti.
- Tri informacije koje znaju o Anni Frank ili tri zajednička pitanja koja imaju.
- Slobodno uključi i neke svoje ideje.

Anne Frank i povijest njena vremena
Kratki život Anne Frank**Kategorija:**

Anne Frank i povijest njena vremena.

Cilj:

Produbiti razumijevanje povijesti obitelji Frank, Drugoga svjetskog rata i holokausta.

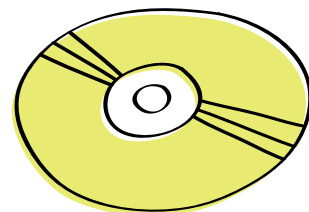
Materijali:

Računalo, projektor, DVD Kratki život Anne Frank.

Opis:

Zvuk na video-snimci nije glasan, stoga je važno unaprijed pripremiti zvučnike i provjeriti opremu prije početka radionice.

1. Predstavi skupini film Kratki život Anne Frank.
2. Nakon filma razgovaraj sa sudionicima radionice o njihovim dojmovima.
3. Možeš im postaviti sljedeća pitanja:
 - Što mislite o filmu?
 - Jeste li čuli za Annu Frank?
 - Je li vam nešto u filmu nejasno?
 - Što ste naučili iz filma?
 - Možete li povezati film sa suvremenim događanjima?

7 PODUČI

Kratki život Anne Frank

Druge mogućnosti:

Pri projekciji filma može pomoći vodič o ulogama žrtava, počinitelja, pomagača i promatrača, a koji možete naći u Izvorima. Podijelite vodiče pojedinačnim učenicima ili manjim skupinama. Sudionici trebaju svrstati ljude iz Annine priče u kategorije, istražiti tko su oni i koja je bila njihova uloga. Možete ih pitati koga su odabrali i zašto, koju je ulogu ta osoba igrala i zašto misle da su se našli u toj ulozi. Jesu li se ikad poistovijetili s nekom od tih uloga? Žele li ispričati situaciju u kojoj su bili?

Možete koristiti i kviz koji su osmislili hrvatski treneri, a naći ćete ga u Izvorima.

Anne Frank i povijest njena vremena **Lenta vremena života Anne Frank**

Tema:

Anne Frank i povijest njena vremena.

Cilj:

Produbiti razumijevanje o Anni Frank i razdoblju kada je živjela, analizirati kako taj povijesni kontekst utječe na Židove, a posebice na život Anne Frank i njene obitelji. Prepoznati različite faze koje su dovele do holokausta i povezati ih s usponom nacističke ideologije u Njemačkoj.

Materijali:

Lenta vremena života Anne Frank u [Izvoru 8](#), papir, olovke, ljepilo i Opća deklaracija o ljudskim pravima u [Izvoru 16](#).

Opis:

Fotografije se koriste kako biste lakše prikazali razdoblja života Anne Frank. Učenike treba podijeliti u skupine od pet članova i svakoj dati nekoliko fotografija. Svaki sudionik treba dobiti najmanje jednu fotografiju s koje će pročitati informacije koje se nalaze na poleđini.

U međuvremenu, po školskoj češ ploči kronološki poredati kartice s datumima (1929. - 1945.). Nakon što su sudionici sakupili dovoljno informacija o fotografijama, trebaju ih poredati na ploči vodeći računa o godini kad se određeni događaj dogodio. Učenici trebaju pripremiti i opis fotografije koji će povezati s povijesnim razdobljem i podijeliti te informacije sa svojim kolegama.

Kada su svi učenici predstavili svoje fotografije, pojasnit ćeš im životnu priču Anne Frank i povijest holokausta ističući najvažnije događaje s vremenske crte. Na ovaj način najbolje ćeš prikazati kako je uspon nacizma utjecao na Židove kao što je bila i obitelj Frank.

7 PODUČI

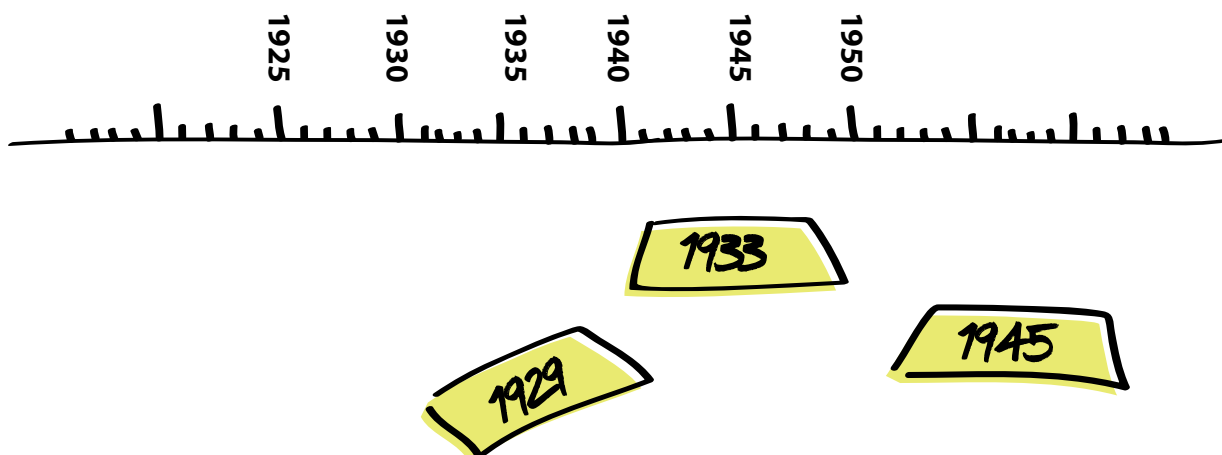
Lenta vremena života Anne Frank

Savjeti za trenere:

Dok skupine istražuju fotografije i dokumente, ti na ploču kronološki poredaj kartice s datumima (1929. - 1945.) ispod kojih će učenici stavljati događaje koje su dobili. Kartice s datumima mogu biti: 1929., 1933., 1939. - 1940., 1942., 1944. - 1945. Možeš dodati i fotografije koje se odnose na povijest zemlje u kojoj se održava radionica.

Druge mogućnosti:

Nakon što su sudionici istražili povijesne događaje o holokaustu i Anni Frank, možeš im dati Opću deklaraciju o ljudskim pravima (UDHR). Zamoli ih da pročitaju Deklaraciju i pokušaju prepoznati koja ljudska prava nisu poštovana u određenim situacijama. Nakon toga zamoli ih da na posebnoj kartici napišu to ljudsko pravo. Po završetku zadatka zamoli sve skupine da predstave svoju fotografiju, ljudsko pravo koje su uz nju povezali te da ih kronološki poredaju na ploču. Tijekom rasprave jako je bitno usredotočiti se na povijest holokausta, ali i istaknuti vezu između tih povijesnih događaja i Opće deklaracije o ljudskim pravima. Naposljetku, Opća deklaracija o ljudskim pravima donesena je 1947. godine, dvije godine po završetku Drugoga svjetskog rata. Ovo je odličan trenutak da sa sudionicima razgovaraš i o povijesti Opće deklaracije o ljudskim pravima te ljudskim pravima danas.

Prošlost i sadašnjost Sasvim običan dan

Tema:

Povijest Anne Frank i diskriminacije.

Cilj:

Ovom će se radionicom sudionici upoznati s povijesnim činjenicama - kako je nacizam ograničio živote Židova u Nizozemskoj nakon okupacije, imat će priliku učiti o antižidovskim zakonima i njihovim utjecajima na židovsko stanovništvo, uključujući Annu Frank i njenu obitelj, te će bolje razumjeti kako je progon židovskog naroda bio proces isključenja koji je doživio vrhunac usponom nacista na vlast.

Materijali:

Flipchart papir, olovke, kartice o antižidovskim zakonima s datumima njihova donošenja u [Izvoru 10](#), Opća deklaracija o ljudskim pravima u [Izvoru 16](#).

Opis:

1. Zamoli sudionike da na papir napišu događaje iz svoje svakodnevice. Naprimjer: dolazak u školu autobusom, pohađanje škole, sudjelovanje u različitim sportskim aktivnostima, pohađanje određenih aktivnosti u večernjim satima itd. Po završetku vježbe svima podijeli kartice s antižidovskim zakonima.
2. Neka svaki sudionik pročita kartice po kronološkom redu počevši sa zakonima koji su najprije doneseni. Za to vrijeme ti označi svakodnevne aktivnosti koje su napisane imajući u vidu i posebno ističući aktivnosti koje su bile zabranjene Židovima tijekom nacističkog režima, npr. koje su aktivnosti bile ograničene (pohađanje škole), koje su bile u potpunosti zabranjene (vožnja autobusom, posjet kinu)?
3. Pokaži sa sudionicima koliko je aktivnosti bilo ograničeno ili u potpunosti zabranjeno Židovima te o drugim posljedicama koje je ovaj zakon imao. Sudionici će uvidjeti kako su gotovo sve aktivnosti kojima se oni danas bave Židovima bile ograničene ili zabranjene. Usmjeravaj raspravu ka pitanju što je to predstavljalo židovskom stanovništvu, posebice mladima.

7 PODUČI

Sasvim običan dan

Savjeti za trenera:

Tijekom ove vježbe možeš spomenuti kakve su psihološke i emotivne posljedice ovi zakoni imali na židovsko stanovništvo te kako je to utjecalo na većinu nežidovskog stanovništva. Skupina s kojom radiš trebala bi uočiti ograničenja u svakodnevnom životu s kojima su se Židovi susretali tijekom nacističkog režima u Njemačkoj od 1933., a kasnije i u drugim okupiranim državama, poput Nizozemske od 1940. Režim je imao za cilj utjecati na sva područja života židovskog naroda i ograničiti ih. Bitno je istaknuti da antižidovski zakoni nacističkog režima nisu počeli progonom židovskog naroda u deportacijama 1940-ih, već malim koracima koji su Židove izolirali i isključivali iz života zajednice od samog početka. Vodi računa i o tome da prilikom odabira svakodnevnih aktivnosti izaberete one koje su bile uobičajene i za to vrijeme, poput odlaska na bazen i u parkove, umjesto gledanja televizije ili igranja igrice na računalu.

Druge mogućnosti:

Nakon što je skupina prepoznala antižidovske zakone, možeš im podijeliti Opću deklaraciju o ljudskim pravima i zamoliti ih da pronađu koja se sve ljudska prava ne poštuju ovim zakonima. U raspravi ih možeš pitati koje manjine oni poznaju, a čija se prava trenutno ne poštuju. Zapiši njihove odgovore.

**Suvremene teme –
Diskriminacija, stereotipi i predrasude
Igra stajališta: Za što si ti?****Tema:**

Diskriminacija, predrasude.

Cilj:

Prepoznati i analizirati situacije vezane uz predrasude i diskriminaciju danas. Učenici će razvijati vještinu donošenja odluka u različitim situacijama i kako da obrane svoje stajalište. Naposljetku, skupina će razgovarati i o onim situacijama koje mogu biti osjetljive za sudionike.

Materijali:

Flipchart papir, markeri, ljepilo, 6 kompleta kartica Igre stajališta, [Izvor 14](#) (za svaku skupinu po jedna)

Opis

1. Podijeli sudionike u skupine od 5 članova i svakoj skupini daj jedan komplet kartica koje se odnose na situacije o diskriminaciji i predrasudama. (5 minuta)
2. Zamoli sudionike da u skupinama rasprave situacija te donesu zaključak koliko je svaka od njih bolna i ozbiljna. Ljestvica ozbiljnosti zamišljena je linija na stol ili podu čije su krajnje točke uvredljiva/ozbiljna i jako uvredljiva/jako ozbiljna situacija. Njihov je zadatak da svoje kartice poredaju ovisno o tome koja situacija za njih predstavlja uvredljivu, a koja ozbiljnu situaciju. (20 minuta)
3. Nakon toga svaka će skupina predstaviti rezultate svog rada te poredati kartice na stol ili pod. Pozovi sve skupine da stanu u krug. Linija će biti koliko i skupina. Cilj je da se usporede rezultati i razgovara o različitostima svake od linija te zašto su određene skupine karte stavile na različita mjesta na liniji.
4. Možeš im postaviti sljedeća pitanja:

- Kada usporedimo linije, primijetimo li da su neke kartice različito smještene? Mogu li dvije skupine međusobno razgovarati o različitostima i prezentirati nam zašto su kartice stavile na različita mjesta?

- Smatrate li bilo koji od ovih navoda uvredljivim?

7 PODUČI

Igra stajališta: Za što si ti?

5. Tijekom rasprave izvedite zaključke aktivnosti. Također, sa sudionicima možeš razgovarati o tome jesu li tijekom procesa razgovarali poštujući jedni druge, jesu li su se međusobno slušali te mogu iznijeti svoja mišljenja vezana za određene situacije (iskustvo, mediji, roditelji, prijatelji...).
6. Pročitaj sljedeće tekstove i zamoli sudionike da osmisle scenarij kako bi se oni ponašali u konkretnoj situaciji. Svaka skupina treba napisati svoju reakciju na ploči ili *flipchart*-papir.

- U redu si ispred noćnoga kluba i čekaš ulazak sa svojim prijateljima. Večeras ondje nastupa jako popularan DJ. Ali, onda se događa jedna jako neugodna situacija: zaštitar ne dopušta jednom od tvojih prijatelja da uđe unutra jer nosi tenisice. Kasnije taj isti zaštitar pušta unutra dvojicu momaka u tenisicama. Vrlo je jasno: tvoj prijatelj je diskriminiran jer je musliman/ tamnije boje kože/siromašan. Što ćeš ti uraditi?

- Razgovarajte u manjim skupinama o ovoj situaciji i tome kako biste vi na nju reagirali.

7. Sjednite u krug, sakupi sve odgovore i razmislite o tome koliko je važno iskazati stajalište u određenoj situaciji i naglasiti snagu i moć koju imate kao pojedinac da donesete pravu odluku ... U konačnici, na vama je sve!

7 PODUČI

 30 do 45 min.
do 30 sudionika

Suvremene teme – Diskriminacija, stereotipi i predrasude Djeca u ratu

Tema:

Ratni sukobi i djeca

Cilj:

Olakšati vršnjačko obrazovanje o temama kao što su ratni sukobi, društvo za izgradnju mira, povijest, sadašnji događaji te uloga djece u prošlim i aktualnim ratnim sukobima.

Materijali:

Flipchart, papir, markeri, priče i fotografije iz [Izvor 23](#)

Opis:

Glavna vježba može se podijeliti u dvije vježbe ili se može izostaviti neki njen dio. Vježba se temelji na ratnim pričama djece koja su žrtve rata. Učenici su podijeljeni u skupine te svaka skupina obrađuje jednu priču:

- Anne Frank
- Sofija Singer
- Sukob Izraela i Palestine
- Građanski rat u Siriji
- Sukob u sjevernom Maliju

Neka svaka skupina napravi plakat kojim će predstaviti svoju priču. Priču moraju ispričati ostalim sudionicima.

Nakon što učenici upoznaju ostale sudionice sa pričom svoje skupine, vrijeme je za raspravu. Teme za raspravu raznolike su i ovise o zanimanju i znanju sudionika i voditelja radionice.

Za detaljniji opis ove vježbe pogledaj [Izvor 23](#)!

Završna vježba: dojmovi i evaluacija aktivnosti
Ručna evaluacija**Cilj:**

Nakon rada sa skupinom saznati dojmove o tome kako im je bilo tijekom aktivnosti. Komentari sudionika najbolje će ti pomoći da saznaš koje stvari trebaš poboljšati, koje izmijeniti, a koje možda sasvim izbaciti u budućim radionicama.

Materijali:

Običan bijeli papir.

Opis:

Podijeli učenicima papire i zamoli ih da uz pomoć olovke is crtaju otisak svoje ruke na papiru (pogledaj sliku ispod). Nakon što is crtaju ruku, u svaki od prstiju trebaju napisati svoje dojmove o radionici:

8 RAZMISLI

a Evaluacija aktivnosti i izvještaj

Završna je faza tvog projekta osvrtno na ono što si napravio. Izdvoji vrijeme za evaluaciju svog projekta i analizu što si iz njega naučio.

Prva evaluacija je osobna - razmisli što si naučio tijekom rada. Budući da je riječ o osobnoj analizi, nema potrebe da je dijeliš s nama.

Druga evaluacija je o onome što si postigao tijekom aktivnosti.

Evaluiraj svoje putovanje (osobno)

Osvrni se na svoj plan rada, ciljeve i rezultate koje si sebi postavio kao zadatak. Gdje su tvoja očekivanja ispunjena? Je li bilo nekih izmjena? Što si postigao?

.....

.....

.....

8 RAZMISLI

a Evaluacija aktivnosti i izvještaj

Čega ćeš se najviše sjećati iz ovoga projekta?

.....

.....

.....

Koji su ti bili glavni izazovi? Kako si se nosio s njima?

.....

.....

Što bi sljedeći put napravio drugačije?
Bi li izabrao druge aktivnosti?

.....

.....

.....

Dopuni sljedeću rečenicu:
Sada kada sam ostvario svoj plan rada, siguran sam da mogu...

.....

.....

.....

.....

8 RAZMISLI

a Evaluacija aktivnosti i izvještaj

Međunarodna konferencija mladih 2014.

Izvještaj za Anne Frank Youth Network

Bili bismo ti jako zahvalni kada bi ispunio izvješće vodeći se uputama iz tablice ispod i poslao ga Kući Anne Frank (youth@annefrank.nl) ili lokalnom koordinatoru.

Tvoje bi izvješće trebalo biti dugo stranicu ili dvije i trebalo bi sadržavati sljedeće podatke:

- naziv projekta
- ako si imao partnera ili grupu s kojom si radio, navedi i njihova imena i organizaciju iz koje dolaze
- kratak opis tvog projekta
- gdje si ga proveo (navedi grad i državu)
- datum aktivnosti
- broj sudionika
- tvoje mišljenje:
 - kako se odvijalo provođenje aktivnosti?
 - kako su sudionici reagirali?
 - o kojim ste temama razgovarali?
 - koja su bila najzanimljivija pitanja i zaključci?
 - možeš li podijeliti s nama neku anegdotu ili zanimljivu izjavu sudionika aktivnosti?
 - nastavi sljedeću rečenicu i stavi je u izvještaj: Sada kada sam ostvario svoj plan rada, siguran sam da mogu...
- dvije do tri fotografije
- u slučaju da si radio neku aktivnost evaluacije sa sudionicima, uključi njihove reakcije u izvješće

facebook.

8 RAZMISLI

b Pravila ophođenja i etički kodeks

Kuća Anne Frank međunarodna je organizacija koja ima svoj pravilnik ophođenja i etički kodeks kako bi osigurala da se njeni članovi međusobno ponašaju s poštovanjem. Prije nego što kreneš u planiranje svoje radionice, pogledaj sažetak pravila ophođenja i etički kodeks u [izvoru 5!](#)

9 Pojmovnik

ANTISEMITIZAM

Doslovno "protiv Semita". Predrasude o Židovima i mržnja prema njima. Holokaust je najekstremniji primjer antisemitizma.

AUSCHWITZ-BIRKENAU

Koncentracijski i istrebljivački logor koji je djelovao od 1940. do 1945. godine. Nalazio se blizu mjestašca Oświęcima u okupiranoj Poljskoj. U logoru je izgubilo život više od milijun i sto tisuća ljudi, od toga oko milijun Židova, 75 000 Poljaka, 21 000 Sita i Roma te 15 000 ratnih zarobljenika iz Sovjetskoga Saveza. Logor su oslobodile snage Crvene armije (Sovjetska Crvena armija) 27. siječnja 1945.

BERGEN-BELSEN

Koncentracijski logor u sjeverozapadnoj Njemačkoj, osnovan 1940. godine prvotno za ratne zarobljenike. Na desetke tisuća židovskih zatvorenika bilo je evakuirano iz Auschwitza u ostale logore slične Bergen-Belsenu krajem 1944. i početkom 1945. godine što je dovelo do prenapučenosti logora, gladi i epidemije tifusa. Logor je oslobodila britanska vojska 15. travnja 1945.

KONCENTRACIJSKI LOGOR

Logor čiji su zatvorenici često tjerani na težak i iscrpljujuć rad. Najpoznatiji nacistički koncentracijski logori su Dachau, Sachsenhausen, Buchenwald i Mauthausen. Većina zatvorenika bili su politički protivnici nacista, tzv. nedruštvenjaci (*asocials*) poput homoseksualaca, prosjaka i običnih kriminalaca.

DAN D

Dan odluke ili Dan D naziv je za 6. lipnja 1944. kada su se savezničke snage iskrcale na plaže Normandije s ciljem oslobođenja okupiranih europskih zemalja.

DISKRIMINACIJA

Diskriminacija je neopravdano, nepošteno i nejednako postupanje prema drugima. Može biti temeljena na rasi, nacionalnoj pripadnosti, seksualnoj orijentaciji, spolu, vjeroispovijesti, bračnom statusu. U većini je država diskriminacija nezakonita.

LOGORI ZA ISTREBLJENJA

Poznatiji kao logori smrti, logori za istrebljenja su nacistički logori osnovani s ciljem masovnog ubijanja Židova, najčešće otrovnim plinom. Četiri su takva logora nastala u okupiranoj Poljskoj od 1941. do 1942.: Bełżec, Chełmno, Sobibór i Treblinka. Dva su koncentracijska logora dobila i dodatnu funkciju logora smrti: Majdanek 1941. i Auschwitz-Birkenau u proljeće 1942.

9 Pojmovnik

PRVI SVJETSKI RAT

Prvi svjetski rat odvijao se, uglavnom, na teritoriju Europe. Počeo je 28. srpnja 1914. i trajao je sve do 11. studenoga 1918. Tijekom toga rata ubijeno je petnaest milijuna ljudi.

GESTAPO

Skraćenica od Geheime Staatspolizei: tajna nacistička policija.

GETO

Posebno izdvojeni dio grada ili grad gdje su Židovi bili primorani živjeti odvojeno od nežidovskog stanovništva. Takve četvrti postojale su još u srednjem vijeku. Tijekom Drugoga svjetskog rata nacisti i njihovi saveznici oko geta grade zidove da bi spriječili bilo kakav pokušaj bijega. Život u getima bio je obilježen prevelikim brojem stanovnika, lošom higijenom, glađu, raznim bolestima i epidemijama.

HITLERJUGEND (HITLEROVA MLADEŽ)

Nacionalsocijalistički pokret omladine u Njemačkoj. Dio Hitlerove mladeži bila je i organizacija za djevojke naziva Bund Deutscher Mädel.

HOLOKAUST

Riječ holokaust korijene ima u grčkoj riječi *holókaustos*, što znači potpuno spaljivanje. Na hebrejskom (jeziku kojim govore Židovi) istoznačan je izraz Shoah (Šoa), što može biti prevedeno kao katastrofa. Najčešće poznat kontekst ovog pojma danas se odnosi na usmjereni genocid koji se provodio pod vladavinom nacističke Njemačke tijekom Drugoga svjetskog rata u kojemu je stradalo šest milijuna Židova diljem Europe.

ODREDI SMRTI (EINSATZGRUPPEN)

Mobilni odredi smrti SS-a čiji su članovi bili pripadnici Gestapa i drugih policijskih jedinica. Njihov je zadatak bio pronalazak, progon i ubijanje Poljaka, Roma i Sinta na prostoru Sovjetskoga Saveza pod nacističkom okupacijom. Odredi smrti ubili su oko dva milijuna ljudi (od toga 1.3 milijuna Židova) različite dobi i spola.

KRISTALNA NOĆ (KRISTALLNACHT)

Protužidovski pogrom koji su organizirali nacisti u noći 9. studenog 1938. Kristalna noć bila je rezultat odmazde zbog ubojstva njemačkog diplomata koji je služio u Francuskoj. Tijekom te noći ubijeno je gotovo stotinu Židova, spaljeno je više od 250 sinagoga, razbijeno je 7 500 prozora židovskih tvrtki, stotine je domova opustošeno i opljačkano. Policija, pritom, nije reagirala. Događaj je dobio naziv po krhotinama stakla koje su padale s prozora prodavaonica. Tijekom nemira u koncentracijske je logore poslano oko 30 000 Židova.

9 Pojmovnik

MEIN KAMPF

Autobiografija Adolfa Hitlera (u prijevodu: Moja borba) objavljena u dva dijela 1925. i 1926. godine. U knjizi je Hitler oblikovao svoju ekstremnu politiku i ideološke antisemitske stavove.

NSB NACIONALSOCIJALISTIČKI POKRET (NATIONAAL SOCIALISTISCHE BEWEGING)

NSB je skraćenica od Nizozemskog nacionalsocijalističkog pokreta. Pokret koji je zagovarao većinu nacističkih ideja oformio je Anton Mussert 1931.

NSDAP (NATIONALSOZIALISTISCHE DEUTSCHE ARBEITERPARTEI)

Nacionalsocijalistička njemačka radnička stranka (NSDAP), zvana i Nacističkom strankom.

NÜRNBERŠKI ZAKONI

Antižidovski zakoni doneseni u rujnu 1935. tijekom konferencije Nacističke stranke održane u Nürnbergu. Zakonima je Židovima oduzeto njemačko državljanstvo, sva prava koja je državljanstvo donosilo, a zabranjeni su i spolni odnosi i brak između Židova i nežidova. Zakoni su podijelili ljude u kategorije koje su odredile tko se izjašnjava kao Židov, tko kao Nijemac, a tko ima mješovito porijeklo. Zbog tih odredbi ovi se zakoni još nazivaju i rasnim zakonima.

NÜRNBERŠKA SUĐENJA

Tijekom nürnberških suđenja (od 20. studenog 1945. do 1. listopada 1946.) suđeno je 24 istaknutih članova Nacističke stranke. Dio je njih u listopadu 1946. osuđen na smrtnu kaznu. Dvanaest je osuđeno na smrtnu kaznu zbog počinjenih zločina protiv čovječnosti, sedam je dobilo zatvorsku kaznu, a troje je oslobođeno. Suđeno je i NSDAP-u, SS-u, SA-u, njemačkoj vojsci, SD-u, Gestapu te drugim nacističkim organizacijama koje su proglašene krivima i kriminalnim organizacijama.

PREDRASUDE

Predrasuda je često negativan stav temeljen na stereotipima o određenoj osobi ili skupini ljudi.

ROMI I SINTI

U pejorativnome smislu za pripadnike romske nacionalnosti rabi se izraz Cigani. Glavne su romske skupine Romi i Sinti. Nacisti su ih smatrali inferiornima i opasnim za arijevska društva kojim su težili. U Europi je na početku Drugoga svjetskog rata živjelo oko milijun Roma i Sinta. Povjesničari procjenjuju da su nacisti tijekom rata ubili između 222 tisuće i pola milijuna Roma i Sinta. Romi za holokaust koriste izraz *pharrajimos* (rezanje, fragmentiranje, uništavanje). Dan sjećanja na romske žrtve tijekom holokausta je 2. kolovoza, dan kada su nacisti uništili logor Birkenau u kojem su bili smješteni Romi i Sinti.

9 Pojmovnik

SA ILI ZAŠTITNI ODRED (STURMABTEILUNG)

Zaštitni odred (Stormtroopers) oformljen je 1921. i sačinjavali su ga članovi NSDAP-a koji su se dobrovoljno prijavili organizirati paravojnu jedinicu koja je imala ključnu ulogu u jačanju partijske vlasti. Štitili su članove skupštine od napada protivnika i aktivno sprečavali druge događaje, najčešće nasiljem. Do 1934. ova je organizacija djelovala kao pomoćna policija, ali nakon Noći dugih noževa, kada je ubijen veliki broj njenih najvažnijih članova, njihov je značaj opao.

SOVJETSKI SAVEZ

Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika (SSSR) osnovan je 1922. nakon Ruske revolucije i sastojao se od petnaest republika. Savez se raspao 1991.

SS ILI JURIŠNI ODRED (SCHUTZSTAFFEL)

Ovaj je dio Nacističke stranke osmišljen kao osiguranje Adolfa Hitlera. Djelomično je bio odgovoran i za ubijanje političnih protivnika i manjinskih skupina. Bili su odgovorni za sustavno ubijanje milijuna ljudi u logorima smrti.

STEREOTIPI

Stereotipi su generalizacije o skupini ljudi pri čemu se iste osobine pripisuju gotovo svim članovima te skupine, a ne uzimaju se u obzir stvarne razlike koje među članovima postoje.

DAVIDOVA ZVIJEZDA

Simbol židovskoga identiteta i religije koji je naziv dobio po židovskome kralju Davidu. Tijekom Drugoga svjetskog rata nacisti i njihovi saveznici izokrenuli su njeno originalno značenje te su Židovi bili primorani nositi Davidovu zvijezdu na odjeći u Njemačkoj, ali i u većini okupiranih europskih država, u Poljskoj već od 1939.

SINAGOGA

Sinagoga je dvorana za svečanosti i molitve, sveto mjesto Židova. U njoj se članovi židovske zajednice okupljaju za molitvu, slavlja i proučavanje Tore.

TRANZITNI LOGOR

Logor u kojem su Židovi zadržavani do odvođenja u koncentracijske logore i logore smrti. Tranzitni su logori osnovani prvenstveno u zapadnoj Europi: Drancy (Francuska), Mechelen (Belgija) i Westerbork (Nizozemska).

VERSAJSKI UGOVOR

Versajskim su ugovorom, potpisanim 1919., potpisnice Njemačka i savezničke snage službeno završile Prvi svjetski rat. Prema odredbama ugovora Njemačka je bila glavni krivac za sve gubitke i štetu nastalu tijekom rata. Posljedica potpisivanja toga ugovora bio je njemački gubitak dijela teritorija i obaveza plaćanja visoke odštete državama koje su stradale u ratu.

9 Pojmovnik

OPĆA DEKLARACIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Opća deklaracija o ljudskim pravima (UDHR) prekretnica je u povijesti ljudskih prava koja su se razvila direktno iz iskustava Drugoga svjetskog rata. Napisali su je predstavnici različitih pravnih uređenja i kultura iz svih dijelova svijeta, a proglasila ju je Opća skupština Ujedinjenih naroda u Parizu 10. prosinca 1948. Tim su dokumentom prvi put postavljena temeljna ljudska prava koja moraju biti zaštićena na razini cijeloga svijeta. Deklaracija se sastoji od uvodnoga dijela i trideset članaka koji obuhvaćaju građanska, ekonomska, kulturna, politička i socijalna prava koja moraju biti osigurana svim ljudskim bićima.

KONFERENCIJA U WANNSEEU

Sastanak nacističkih vođa u vili pokraj Berlina 20. siječnja 1942. na kojemu se razgovaralo o "konačnom pitanju". Cilj je bio dogovoriti organizaciju, logističke potrebe i sredstva koja su potrebna za ubijanje europskih Židova.

10 Priznanja i zahvale

Produkcija i tekst:
Mariela Chyrikins
Valerie Deckers
Joséphine de Man
Sanne Verstraete

Urednici:
Barry van Driel
Fanni Hedi
Dorottya Kulcsar
Sarah Louise Williamson

Dizajn:
Joost Overbeek, Overburen
Ayla Maagdenberg, Overburen

Editiranje i prijevod:
Henriette Schoemaker,
Schoemaker Vertalingen, Gouda

Zahvale:
Piet van Ledden
Jannie van der Molen
Aaron Peterer (Anne Frank Verein, Austria)
Lies Schippers
Hector Shalom (Centro Ana Frank, Argentina)
Luibov Shynder
Flora Suen, (Anne Frank Zentrum, Germany)
Patrick Siegele (Anne Frank Zentrum, Germany)
Jaap Tanja
Cihan Tekeli
Magdalena Vieyra

Kontakt:
youth@annefrank.nl

Autorska prava na fotografije:
akg-images, Berlijn
akg-images/Walter Ballhause, Berlijn
Arnold Newman Archive, New York
Aviodrome Luchtfotografie, Lelystad
Beeldbank WO2 – NIOD, Amsterdam Bettman/CORBIS
Bundesarchiv R165 Bild-244-64
Bundesarchiv/Bild 102-15783/Georg Pahl
Bundesarchiv/Bild 183-L23001/Fotograf Jäger
Bundesarchiv Preussischer Kulturbesitz/Helmut Schaefer, Berlijn
Bundesarchiv Preussischer Kulturbesitz/Karl H. Paulmann, Berlijn
CA Donald I. Grant/Canada. Dept. of National Defence/Library and Archives Canada/PA-136176
Erven J. Wijnne
Fotocollectie Anne Frank Stichting, Amsterdam
Fotocollectie Anne Frank Stichting/Allard Bovenberg, Amsterdam
Fotocollectie Anne Frank Stichting/Frédéric Ruys and Chantal van Wessel, Amsterdam
Galerie Bilderwelt, Reinhard Schultz, Berlijn
Gedenkstätte Haus der Wannseekonferenz
Gemeente Archief, Rotterdam
Günther Schwickert
Historisch Museum Frankfurt am Main
Imperial War Museum (BU 3736), Londen
Imperial War Museum (B 5103), Londen
iStock. by Getty Images
Maria Austria Instituut, Amsterdam
Merlijn Doomernik, Amsterdam
National Archives and Records Administration, College Park
Nederlands Rode Kruis, Den Haag
New York Times, New York
Spaarnestad Fotoarchief, Haarlem
Stadsarchief Gemeente Amsterdam
Shutterstock.com, New York
Ullstein Bild, Berlijn
United States Government/Wikimedia Commons CCBY-SA 3.0
USHMM, Washington
Verein für Heimatgeschichte Ober-Ramstadt
Yad Vashem/Auschwitz Album, Jeruzalem
Zigarettenbideralbum "Deutschland Erwacht"
Zigarettenbideralbum "Das Neue Reich"

Neke fotografije uvrštene u ovaj priručnik nepoznatog su podrijetla.
Ako prepoznajete neku od njih, molimo Vas, kontaktirajte Kuću Anne Frank.

anne frank stichting

© Anne Frank Stichting, Amsterdam, 2016

© Anne Frank Fonds, Basel, za sve tekstove Anne Frank

Sva prava su pridržana. Niti jedan dio ovog priručnika ne smije se reproducirati, pohranjivati ili objavljivati u sistemima za pretraživanja niti objavljivati u bilo kojem obliku, sadržajno ili na bilo koji način (elektronski, fotokopiranjem, snimanjem ili na neki drugi način) bez prethodnog pismenog dopuštenja Anne Frank Stichting. Oni koji žele iskoristiti dio ili dijelove ovog alata u kompilacijama, čitanjima ili druge kompilacijama trebaju se obratiti Anne Frank Stichting.